

نقش حیاط مرکزی در اقلیم گرم و خشک در ساختمان های مسکونی)

میناکاظمی^{۱*}، سید علیرضا مسعودیان^{۲*}، افشین قربانی پارام^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند

minakazemi748@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند

Alireza_masoudian@hotmail.com

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دماوند

unifshinparam100@gmail.com

چکیده

در گذشته رابطه انسان، محیط طبیعی و معماری به صورتی بوده که هم انسان در ارتباط مستقیم با طبیعت بوده و هم معماری در بستر طبیعت شکل می‌گرفته است. ولی در حال حاضر، رویکرد های جدید طراحی مسکن در ایران توجه چندانی به هم جواری طبیعت ندارند.

اقلیم یکی از مهم ترین عواملی است که در شکل گیری معماری مسکونی نقش زیادی داشته و دارد. با استفاده از حیاط مرکزی که الگوی بسیار کهنی در ساخت و ساز مسکن بوده و به طور قابل ملاحظه ای در شهر های مختلف ایران به خصوص در مناطق گرم و خشک مورد استفاده قرار گرفته. تناسب حیاط مرکزی نقش عمده ای در تعیین میزان انرژی تابشی جذب شده در سطوح مختلف حیاط و ایجاد شرایط آسایش بصری و حرارتی برای ساکنین ایفا میکند. هدف این مقاله ایجاد مناسب ترین میزان سایه در فصول گرم بر روی کف و جداره ها ایجاد خواهد کرد. استفاده از این الگوی بهینه، سبب افزایش سایه بر سطوح حیاط، کاهش دمای جداره ها، کاهش بار سرمایشی ساختمان و افزایش آسایش ساکنین در همجواری طبیعت خواهد شد. لذا برای انجام پژوهش از روش توصیفی تحلیلی استفاده شده است.

واژه‌های کلیدی: حیاط مرکزی، طبیعت، گرم و خشک، آسایش، مسکونی

۱- مقدمه

با مروری بر تاریخچه معماری مسکونی در منطقه یزد می توان دریافت که در جانمایی فضاها در دوره های مختلف تفاوت چندانی حاصل نشده است. در این منطقه رون غالب، راسته بوده که بخش تابستان نشین خانه در جبهه جنوب غرب و بخش زمستان نشین در جبهه شمال شرق قرار داشته است؛ اما با مقایسه خانه ها با یکدیگر می توان دریافت که تناسب موجود بین اجزای تشکیل دهنده آنها در دوره های مختلف تغییر کرده است. یکی از ویژگی های مهم خانه های این منطقه درون گرایی آنها است که به تأثیر از اقلیم منطقه است. این امر سبب شده است فضاها، در یک یا چهار سمت حیاط مرکزی شکل بگیرند و حیاط تنها با مهم ترین فضا برای تأمین نور، تهویه، ارتباط درونی و برخی کارکردهای دیگر برای خانه است. جای گرفتن فضاهای ساخته شده در پیرامون آن، به ویژه در خانه های بزرگ و بسته شدن آنها در چهار سمت با اتاق ها با دیوار سبب تنام گرفتن این فضا به حیاط مرکزی شده است. [۱] حیاط علاوه بر این که از لحاظ اجتماعی شرایطی را برای راحتی و آسایش